

הארט השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

חג הפסח תשפ"ד

גליון: 210

א פשרין פריילאכן
פסח

כל המרבה לספר חרי זה משבח

שירת ליל הפסח

כמשנת מוהרנ"ת מפרסלב זי"ע

השיר יהיה לכם ליל התקדוש החג

יצאת מצרים בכל אדם ובכל שנה, מתנה נפלאה מלמעלה הארת גלוי שכינה כפנימי צאתנו ממצרים - המאיר בזה הלילה. זאת ההתגלות הנשגבה של ליל הפסח - בסימני הסדר מציגים בזאת צועדים בליל התקדוש החג - שהשפעותיה לכל השנה נאצלים.

קדוש: בקדושי ושתית חדי כוסות, ממשיכים השנחה שלמה לכל הארבע גלויות מניינים - ונמרדים מהם בנפש הפצה.

קדוש: יאין אומרים שירה אלא על היין ובשתייתו רוממות משגיגים ארבע כוסות - שירת פשוט כפול משלש ומרבעי שיתגלה בעתידים.

קדוש: הנצת הרצונות הפנימיים בכוס ראשון - כנגד יעולם האצילות, כמובא בפיונה ובכוס שני, שפנגד יעולם העשייה - ממשיכים אלו הרצונות בכל פעולה ועשייה.

שהחיינו: עקרה בנמים טובים שמתגלה הימקראי קדשי על שזכינו שמתח המצוות מתבטאת בברכת היין של קדשי ראש הסימנים.

ירמיה: ירמיה מלשון פסחון - יביה אנה רחמי, פסחון גם במעט ירק וזאת מבטאים גם ברחמינו הפסחיים - פסחון שהנה לעם ישאל - בארץ לא זרועה.

ירמיה: ב' רחיצות, רמזו לבי האורות המאירים בליל גלוי השכינה רחיצת ידים ראשונה - ההיטהרות לפסח. והרחצה הב' - הכנה לקבלת התורה בטהרה.

ברפס: ירק הרומז על מוחין דקטנות - שאף שזכינו לכוס ראשון בתחילת הסימנים

ברפס: תקון חטא אדם הראשון, הנאמר בו: ואתה עשבת עשה, והזדעזעו איברי מהשמועה אף התרצה בנאמר: בועת אפיך תאכל לחם, שבזכות תורה ומצוות מתבררת האצילה.

ברפס: ירק נחות דרנה, אף היא הנקודה להתחלה, לצעד בהדרגה ולאחריו זוכים ליקרי - יחור פסח ותכלת, המובא בפניה.

חץ: כוללים ב' חלקים הגדול לאפיקומן - לחם משמים, זמן עליה החלק הקטן - לחם עני - מלשון יעני, כל לא דעת - עונים בתפלה ובחוק בכל דרנה.

חץ: באצילת האדם, ובקטניו לחם, השוב מהרע מקברים, ולקד תקנו חכמים לקדש בבציעה בליל פסח, תחילת ההתקוות, בועים - ועדין לא אוכלים, עד המשכת הדעת בשירה ונשכה.

מגיד: התקוות בלילה זה, במצות סיפורי המופתים כפתיח למען ספר שמי... ולמען תספר באזני בך... גדורות עולמים.

מגיד: עשרת הדברות מתחלת ביצאת מצרים, אנכי... אשר הוצאתיך... פרש על התורה המשיכה והתורה.

מגיד: הגדה בקול גם נאמרת לזכות לדעת - יציאה משמעת מצרים על הפצה נאמרת - רמז שלא להחמיץ המוח במחשבות רעים.

וגם זאת לומד רבי נתן: 'מכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח', שיש להרבות להודות ולשמוח עם כל החסדים הטובים, וכמו שאמרו חכמינו: בענין 'ביטול האיסור', שמרבים עליו בהיתר ומבטלים אותו. ומסיים רבי נתן, שבכך שמתגלה כאן בעולמנו, אחדות הפשוט בתוך כלל הפעולות המשתנות, זה נתגלה גם למעלה בשמים, וכפי שאומרים בהגדה: 'ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך אני ולא שרף', שגם מלמעלה נתגלה הקב"ה בעצמו, ומתבטלים כל ההסתרות וההעלמות, שמתגלה - שהכל זה מאת השם, רחמים וחסדים - 'אני ה, אני הוא, ולא אחר'.

נשפע טובה מידה כנגד מידה
ואפשר להסמיק לכך שיחתו של רבינו: שאם האדם אומר שיהכל טוב, והוא שמח ומרוצה, נמשך עליו גם טוב מלמעלה. ובדרך שאדם מודד מודדים לו - מדה כנגד מידה.

ובכאן בסיפורי יציאת מצרים, אנו מגלים כאן בעולמנו שהכל הימנו, שכלל הפעולות המשתנות נמשכים רק ממנו יתברך, ולכך על ידי סיפורי יציאת מצרים, שמבטאים את הטוב, ואומרים בפה מלא שטוב לנו, ע"י זה אכן אנו ממשיכים את נפלאותיו וחסדו, את טובו הגדול להשפיע עלינו מכך.

ויתירה מכך נוכל לומר: שדווקא ע"י רבי אלעזר בן עזריה, שהוא רבי אלעזר בן הורקנוס, והיה לו קשיים בהבנת הלימוד בראשית דרכו, ועד גיל עשרים ושמונה לא ידע לקרוא ק"ש ולהתפלל. (כמובא בפרקי דרבי אלעזר פ"א). וכן רבי עקיבא שהיה עם הארץ עד גיל ארבעים שנה (פסחים מט:), והם אשר סיפרו ביציאת מצרים כל הלילה, שבכך מתגלה ביותר אחדות הפשוט - דווקא מתוך ההעלמה וההסתרה.

עלינו לבלות את ימינו על זה...
ובדברים המרוויים לנפש, לקבלת ימי הפסח עם שלל נפלאותיו וסגולותיו בכל שנה מחדש, מחזק וכותב מוהרנ"ת לבנו רבי יצחק (עלים לתרופה קל"ד): 'ויערב לך שמחת החג, ותזכה לקבל הפסח הקדוש הבא עלינו לטובה בשמחה וטוב לב. והעיקר שאיך שאתה אווז עתה, אף על פי כן יהיו בעיניך כחדשים כל סדר העבודה של פסח וספירה וכו'. כי אף על פי כן יהיו נעשין נפלאות חדשות לטובה עם כל אחד מישראל בהג הקדוש הזה וגם אתה בכלל בודאי... ויתר מזה תבין מעצמך כי כבר דיברנו תהילה לקל הרבה מזה, אך העיקר לזכרם מחדש בכל יום, בפרט בשני הזמנים הקדושים כאלה אשר מצוה עלינו להרות לספר ביציאת מצרים בכל דור ובכל שנה ושנה... עד הנה עזרנו רחמינו, עלינו לבלות ימינו על זה, להודות להלל ולשבח בכל יום ויום למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הניסים האלה בדור הזה, בפרט בעת כזאת בפסח, שמצווה להרות בסיפורי נפלאות אשר עשה עמנו ה' יתברך ואשר הוא עושה עמנו בכל דור ודור'.

כנסת סיפורי יציאת מצרים בליל הסדר, נדע לגלות את גדולות יתברך, בכלל פעולתנו, במכלול עשייתנו, בכלל מעברינו. מתוך מכלול הפעולות המשתנות המרובים של חיינו, נראה את חסדו, נסיו ונפלאותיו, כמו אז ביציאת מצרים. ועל הכל נרבה לספר בהם, נוה והלל לפניו בשירה חדשה, כל שנה ושנה בהתחדשות חדשה, שחיבי האדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, ובכך יאיר לנו אורו הגדול המאיר בלילה זה אשר כיום אורה.

אחת המצוות המרכזיות של "ליל הסדר" אשר כיום מאיר, הוא מצוות: 'סיפור יציאת מצרים': 'ואפילו כולנו חכמים, כולנו נבונים, כולנו זקנים, כולנו יודעים את התורה, מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים, וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח', אומרים אנו בהגדה.

רבות נכתב על מצווה נעלה זו, וכסיפורם של התנאים הקדושים שהיו מסובים בבני ברק, והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה של פסח.

הקב"ה עם פמלייתו באים לשמוע
בדברי הזהור הקדוש (בא מ:) מרחיב בגדולת מעלת סיפור יציאת מצרים, בכתבו: שכל המספר ביציאת מצרים, ושמוח בסיפורו, עתיד הוא לשמוח עם השכינה לעולם הבא. ומוסיף וכותב: ביה שעתא שמספרים סיפור זה, מקבץ הקב"ה את פמליא דליה, ואומר להם: לכו ושמעו את סיפור שבחי שמספרים בניי ושמוחים בגאולתי. ומתקבצים כולם ומתחברים עם ישראל, ושומעים סיפור השבח. ועם ישראל נותנים בסיפורים אלו כוח לאדונם, כמלך שנוסף לו כוח וגבורה עת שמשבחים גבורתו ומודים לו, והכל יראים מפניו, ועולה כבודו על כולם.

אחדות הפשוט מתוך פעולות משתנות
רבי נתן בליקוטי הלכות (פריקה וטעינה ד' מ:): מרחיב לדבר על עומק מצווה זו של סיפור יציאת מצרים, ע"פ דברי רבינו (ליקו"מ ב' תנינא): שיש להמשיך אחדות הפשוט של הבורא בתוך פעולות משתנות.

זאת אומרת: שבכלל הפעולות והעשיות הרבים, וכן בכל מה שעובר על האדם, כלל פעולותיו המרובים - שם דווקא, יש להמשיך את אמנותנו בבורא העולם, ולהאמין באחדות יתברך שמו. כלל היסטוריים, מסביר רבי נתן (בסעיף ב): שהאדם חש שהם נגד רצונו, והם כמשא כבד עליו, - שכל זה נמשך מבחינת 'פעולות המשתנות', שאינו משתדל לגלות ולהאיר בהם 'אחדות הפשוט', שזה המשכת השמחה של שבת לששת ימות החול. וזה בעצם מעלת סיפור יציאת מצרים, שנתגלה אחדותו יתברך, ע"י סיפורי האותות והמופתים המרובים - בהיפך הטבע, שנתגלה שכלל פעולות המשתנות - הם ממנו יתברך שמו.

בסיפור יציאת מצרים, אנו מודים ומשבחים, על חסדיו הנפלאים, דווקא מתוך גלות מצרים, שהיה גלות קשה מאוד לעם ישראל. בסיפורי הגאולה, נגדל שמו הגדול, דווקא מתוך החושך והצרה, מתוך הפעולות המשתנות הרבים.

ולכך מוסיף רבי נתן, מספרת לנו ההגדה את סיפורם של: רבי אלעזר ורבי יהושע עם החכמים, שסיפרו ביציאת מצרים כל אותו הלילה, עד שהגיע זמן קריאת שמע של שחרית. שיבקרית שמע' מגלים אחדותו הבורא, שהכל נמשך ממנו, וכשארז"ל, שצריך להאריך בדי דאחד, כדי להמליכו למעלה ולמטה, ובדי רוחות שהם כלל הפעולות המשתנות שבכל השעה קצוות, שכולם כלולים באחדותו יתברך שה' הוא אחד. וכל זה נמשך מסיפורי יציאת מצרים' שסיפרו כל אותו הלילה, כי ראו בכל סיפור יציאת מצרים, בכלל פעולות המשתנות, את: 'הי אחד'.

המשך שירת ליל הסדר

מגיד: מגלים את המצות באמירתה - לחם עני - שעונו עליה דברים הרבה ובצדקה בבחינת 'רעמים' - נפתח השער - נאמירתה בוקעת

מה נשתנה: צמצום האור והחכמה, והירות מרבי אור, רמז בקשית הבנים הצמצום, הוא ב'צו' החכם' שבדברי האמונה - שהתורה: "עדות וחקים".

וכל המרבה לספר: הצדיקים ב'סיפורי מעשיות' מגלים עי' פנים של תורה ב'סיפורי גאולת מצרים' הקודמים לקבלת התורה, מעוררים ראשית העשנה.

'במורה גדול זו גלוי שכניה': תיבות אלו אשר באמירת התורה נאמרים ה'רדת אלקים ארצו ברבי נתן, עת אמרו בהתעוררות ובלהבה שהלחיב רבים

ר'חצה: רחיצה ב'תרגום' - 'בטחון' הפך מחשבת עצם נדי ב'פרנקה' עם ישראל המשיכו בטחון גם ללא מאכל ל'רד', באמונתם שיהיה להם צידה.

מוציא: ברכתו שוב, שפורטים מקום יציאת הלחם - שאינה בשאר ברכות גלוי ל'לקח' זה - ש'מלאו כל הארץ כבודו, מהעליונים עד המדרגות נמוכות.

מצה: שלא הספיק בצקם להחמיץ... אור קמין וסתיים של ב'רבה מלמעלה טרם העטייר ב'זה העולם במעשה בני אדם, שאינם תמיד ל'ברכה

מצה: בין תיבת חמץ למצה, שבאות ח' שאינה בה' - נקדה קטנה לעינים חיוזק לשמח במעשינו הטובים, גם נקודות טובות הנראים קטנים.

מצה: מוחין ד'נדלות-אחדות הפשוט מהבורא - מפעלות המשפחות ב'בראה בפסח זמן התקבולות - אוכלים רק מצה, להמשיך זאת האמונה לכל השנה.

'מצה זו שאנו אוכלים': עת אמר רבנו תיבות אלו לפני התלמידים ה'חזיק במצות, ואמר: כ'שאוהבים מצות אוהבים כ'כבול אלויות ב'ידים.

מרוז: 'בזית מרור סגלה ל'פרנסה'. ובאכילתו ממתיקים מ'ירות ג'יעתה הפעם מביא עצבו ו'חשוון פרנסה, באכילת המרור הפעם ל'רחמנות נחליפה.

מרוז: זכר ל'ג'ומרו את תיבתה', שלאחר מכן באה הגאולה מ'מרוזים מצה ומרורים יחד נאכלים, ל'זכר בעת צרה-הפדות שלאחריה באה ב'חסדים.

מורד: מצות רמז להתחזקות ל'רבי מעלה - יחד עם המרור - הרמז ל'רבי משה ול'רבי מטבילים ב'חרסת - ד'חם רחמנא - ב'כל ד'רעה.

כזו עשה הלל: מצה ומרור-חסד וגבורה, אש ומים, מחלקת הלל ושמאי לשם שמים

ה'ללו אוסרים וה'ללו מתירים, 'ב'תפארת' - מצה הג' כנגד 'ישראל' מתאחדים ה'גונים.

שלחן ערוך: באכילה בקדשה וב'יראה זוכים שמתוך ג'ורנו מ'דברת השכינה וזו הארת ל'לה נורא זה, לא עיי' מ'לאד ו'שרף - אלא התגלות השכינה בעצמה.

שלחן ערוך: בעת האכילה מאיר 'הארת הרצון' בדבורים ש'שמו מקלסים ובעת האכילה ב'לקח מרומם - זה הזמן ל'קול ל'אלו הרצונות והעצונות.

צפון: בסיום הסעודה - המשכת הרצון 'תכלית ה'דיעה שלא נ'עו - התגלות אמונת עולמים

"מה רב טובך אשר צפנת ל'ירא'יך" הנגלים, ואשר מעין כל צפונים ונעלמים.

צפון: אפי'קומן נקרא בשם צפון: 'צפון סור', שלמות ה'סרונות - הנמשכים בשלש המצות כנגד שלוש רוחות העולם, ובי'ון ו'סיפורי התורה, נשלם סיומה

ברד: ברכת המזון על כוס יין - המשמח לב אדם ואנשים בקרב קדושים ב'ליל החג בארבעה כוסות יין שבו תדעת - בפנימיות השמחה מתרוממים.

הלל: תקנוה לאמרה ב'חג הפלול מ'כל הנסים - מראשית ה'בראה עד הגאולה כמו ש'גבר עלינו חסדו, כן יוסף ע'מנו-גאולה שאין אחריה גלות ותוהו.

הלל: באמירת הלל בקול גדול וב'הבת ח' - ניצולים מאו'בים ומש'טינים כלל התש'בות בו - כ'דברי ח'מינו ש'תללו-יה' גדול מ'כל מ'מוריי תהלים.

נרצה: ב'ני ישראל עם קדוש התחילו הסדר ב'קדש" כוס יין - המשכת ה'ברכה ומ'ס'מים ב'נרצה" - רמז, להארת הרצון ש'נאצלה, הארת גאולה העתידה.

נרצה: גאולת ה'כלל והפ'רט שהאירה מש'מי מרמים ב'ליל ש'מורים צעד אחר צעד זאת מ'משיכים ב'חלוף ה'לקחה, כ'ש'ב'ספירת העמר' מתעלים.

לשנה הבאה בירושלים הבנויה: ב'ניסן נגאלו וב'ניסן ע'תידים להגאולה במהרה אל'הו ומש'יח בו מתגלים, ש'נאמר: 'אתא שומר', להחיש התנוצצות הגאולה.

סיפורים מאירים

סיפורי מועדים במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב

"את פתח לו" (הגדה של פסח)

לא להימנע מלשוחח!

לרב העיר ברסלב רבי אהרן זצ"ל, היה מחותן בשם רבי משה הענייניס. מחותנו זה היה עשיר גדול בעמיו, ביתו היה פתוח לרווחה להכנסת אורחים ביד רחבה ומלאה.

כשהזמנו אורחים לביתו, לא היה פותח עמם בשיחה כלל, אלא אם האורח החל לדבר.

הזדמן פעם בביתו אורח מכובד, שהיה ניכר בו שהוא בר-אוריין, תלמיד חכם, וגם חסיד בהנהגותיו, והפעם, אבה רבי משה לשוחח עם ארחו בדברי תורה ועבודת ה', אך דחה את שיחתו - מיסעודת ליל שבת, ליסעודת היום של שבת קודש.

וכך נדחה שיחתו מסעודה שלישית למלוה מלכה. אך בסעודה זו כבר לא הופיע האורח...

לאחר זמן, כשנסע רבי מרדכי לרבינו הק', סיפר על לו האורח שהיה לו בביתו, ושעז היה רצונו לשוחח עמו, אולם לבסוף לא נאותה לו השעה לכך.

כשסיים שיחתו, נענה אליו רבינו: "אם נהגת לדבר עם שאר האורחים, היו מזכים אותך מהשמים גם לשוחח עם האורח הנעלה שהתאכסן בביתך, אך מאחר ואיך משוחח עם כולם, לא הניחו לך גם לשוחח עמו..."

"והגדת לבנך" (הגדה של פסח)

הגדת לבנך של רבי שמואל שפירא!

ביום 'שביעי של פסח' - יחול יום ה'יא"צ של החסיד הנללב רבי שמואל שפירא זצ"ל.

על אף עבודותיו הנשגבות, לא שבק מלהשקיע בחינוך ילדיו, להחדיר בהם תורה ויראה, חסידות ויראת שמים.

במיוחד הייתה השקעתו המרובה 'בליל הסדר'. בהרבה דיבורים, זמן ומחשבה הרבה לספר "סיפורי יציאת מצרים" לילדיו, בהמחשה חייה, בשילוב הארה מיוחדת של עבודת ה'.

בנעימות מיוחדת ובאש יוקד קודש - אמר יחדיו עמם את הגדה של פסח בקול ובנעימה. עבודת ליל הסדר נחרטה היטב בליבם - וכפי שהעידו ברבות השנים - על המתיקות והעריבות המיוחדות באמירת ההגדה, ושמיעת הסיפורים מאביהם הגדול.

אך לא רק בפסח, אל כל השנה כולה, שם לב ודגש מיוחד בעבודת הקודש של חינוך ילדיו.

היה זה כל אימת שהיה רואה אחד מבניו שאינו שומר על זמנו ומבטלו לריק, היה מעוררו ומחזקו עם הערה בצידה: 'מתפלא אני, אך אפשר שלא ללמוד!' " הרי אביי מחכה לך! רבא מחכה לך! ! ולא פעם היה מוסיף בדברים היוצאים מן הלב: פעם לפחות היו מתביישים שלא ללמוד בבית הכנסת, זה היה בושה לשבת ולשוחח בבית הכנסת ולדבר...

גם מבנותיו היה מביט, ומצאיר בחן ענוותנותו שילמדו קטע מספר 'קב הישר', ויאמרו 'מזמור תהילים' בכל יום. רק קטע אחד ב'קב הישר'... רק 'קפיטל תהילים אחד'... ולדברון היה עושה עמם לפעמים מבצע: עבור חמשה מזמורי תהילים קיבלו: - חמש אגורות...

עיקר הדגש שאבינו התמקד בו ודרש מאתנו - מחפידים בניו, לא היה בעניין העבודות הנעלות והנשגבות שדרש ותבע מעצמו. אלא ידעות פשוטה, הקפידה על קלה כחמורה, כל הלכה, כל סעיף קטן בשו"ע, כל מנהג וכל תג, זאת חידד באזנו שוב ושוב.

ומוסיפים בנשימה אחת; שהעיקר מה שקיבלו הימנו זהו הדוגמא החייה, הנהגותו ועבודותיו בקודש של אבינו - שהייתה אמירה שהחזיר בנו הרבה יראת שמים ועבודת ה'.

מן הסדר הזה יצדק הנדרים | להודות ולשבח

ל'דמים ו'קרים! הנה נכנסים אנו לימי הפסח הקדושים. חג ש'עם ישראל נהיה לעם. חג ש'נהגנו ב'ני חורין מש'עבדו של פרעה.

ב'סיום סיפורי יציאת מצרים ב'הנהגה של פסח' אנו מש'מיעים הוד'אה מיוחדת הנאמרת ב'רנש רב, נ'ךד אנו אומרים: "ל'פיקד אנחנו ח'בים להודות להלל לשבח... למי ש'עשה לאבותינו ולנו כל הנסים האלו". כן, אנו לא שוכחים להודות ב'פה מלא, ב'לקח גדול ונעלה זה להקדוש ברוך הוא

על הטוב לאחר ש'ספרנו ו'קראנו ב'הנהגה על כל הנסים הגדולים ש'עשה לנו.

הנה זה רבי יצחק, ב'נו של רבי נתן מ'פרסקל, ח'לה פעם ב'מחלה קשה, התפלל לפני השם, ונ'ךד אמר בתפלתו: רבונו של עולם: להבטיחך שאם אבריא - אהנה תמיד יהודי כ'שר ומש'לם, זאת קשה לי. אבל אש'תפ'ל בע'זרת השם, שאם אבריא, לא אש'כח להודות לך על זה... והבריא!

זאת אנו כוללים, וזאת אנו צ'רכים: להודות להשם על כל הטובות - של כל פ'ד ה'רבה ד'ברים טובים, ש'מעניק לנו השם, לקבל על עצמנו יותר להודות ולהלל על כל הטובות.

מ'פסח נלמד ונקבל, להודות, להלל ולשבח לאבינו ש'בשמים. מכל הלב נוד'ה לו. וכ'שנתרגל להודות - יתן לנו בע'זרת השם ה'רבה טובה וחסד.

זווית ראיה <<

הלילה הזה אנו בני מלכים!

ננצל את מלכותנו הניתנת לנו להשפיע את ברכתה והשפעתה לכל השנה!

